

Valhandbok för Stockholm /

66 D Br.

Stats. Ss.
Riksdagsmannal.
1901

VALHANDBOK

FÖR

STOCKHOLM

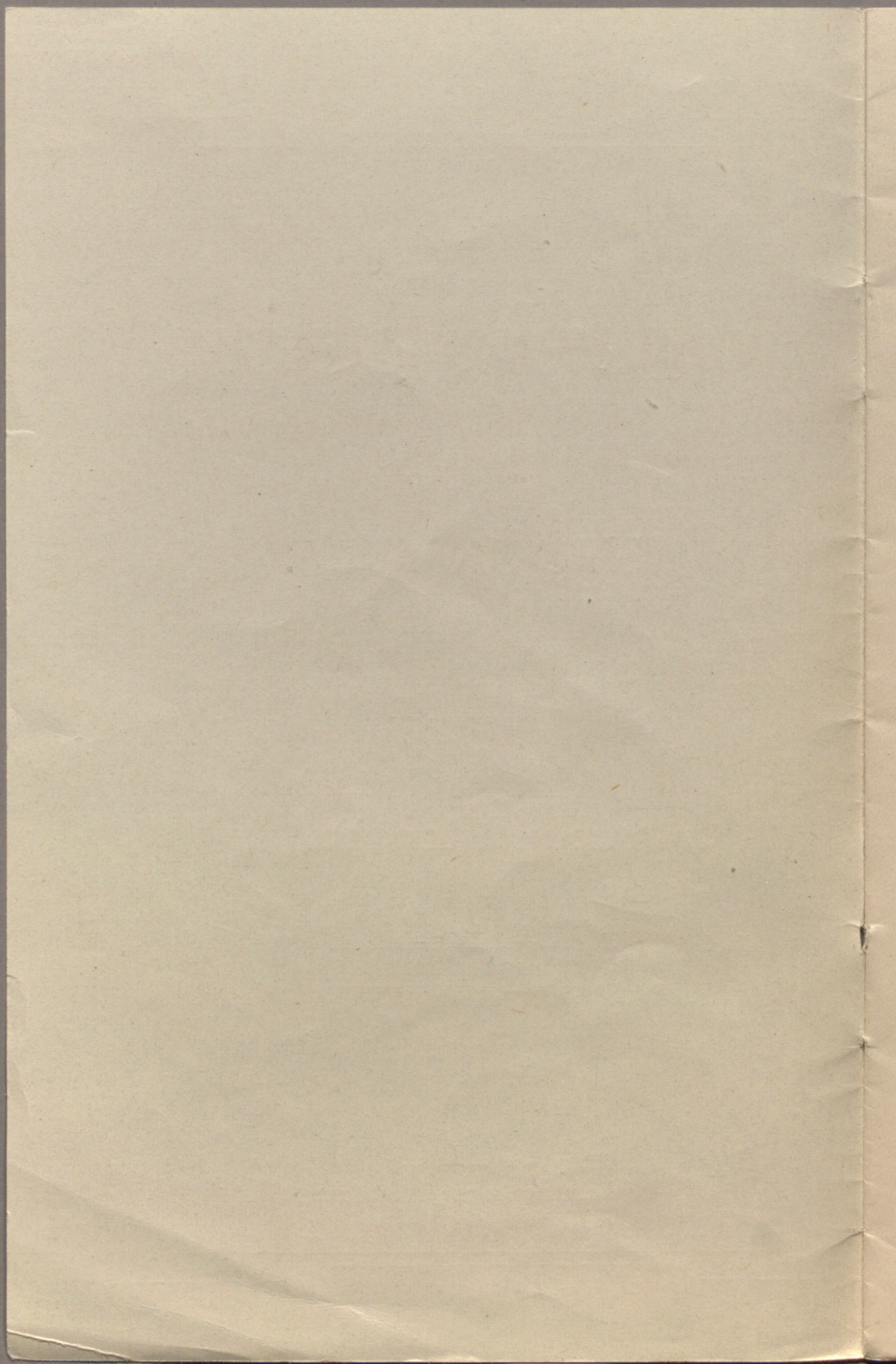
UTGIFVEN

AF

STOCKHOLMS ARBETAREKOMMUN

PRIS 25 ÖRE

STOCKHOLM
A.-B. ARBETARNES TRYCKERI 1901

VALHANDBOK

FÖR

STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

STOCKHOLMS ARBETAREKOMMUN

PRIS 25 ÖRE

STOCKHOLM

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI 1901

Till läsaren

Älskting med utgåvandet af denna valhandbok för Stockholm har varit att följa en helt säkert i vida kretsar länge känd part af exakt vägledning i våra många, skiljande valberedningens lästid. Om dessa har allmänheten ofta en ganska dunkel föreställning och hver gång ett val skall äga rum, måste ju också pressen stå till tjänst med en den ens än den andra upplysningen. Det samma gäller äfven om valberedningens förhållanden, och kom- munal val.

Iu mera bland hufvudstadens befolkning intresset för politiska och kommunala angelägenheter växer, desto mera välkommen för allmänheten torde då en uppslagsbok vara hvilken giver medborgaren en klar öfversiktlig förståelse af valloren för valhet, valarbetet m. m. I förhoppning om att vi i någon mån lyckats förverkliga vår tanke att till allmänhetens tjänst ställa en tillförlitlig vägvisare i fråga om de medborgarliga rättigheterna vid de politiska och kommunala valen i hufvudstaden, anbedas vi härmed på det bästa vår valhandbok.

Stockholm i juni 1901.

Styrelsen för Stockholms Arbetarskommun.

Riksdagsmannaval.

Första Kammaren.

Rösträtt: Hufvudstadens representanter i Första Kammaren väljas af Stadsfullmäktige.

Valbarhet: Valbar till Första Kammaren är enhvar svensk man, som uppnått 35 års ålder, minst 2 år före valet egt och vid valet eger fastighet till ett taxeringsvärde af minst 80,000 kronor eller erlägger skatt för minst 4,000 kronors årlig inkomst af kapital eller arbete.

Öfverklagande af val: Protokollsutdrag öfver valförrättningen skall senast inom två dagar, efter det att sådant blifvit begärdt, af Stadsfullmäktiges ordförande utlämnas till klaganden, som senast inom en månad efter valförrättningen skall till Öfverståhållareämbetet ha aflämnat sina till konungen ställda besvär. En viss kort tid, som offentlig kungöres, utställas besvären till förklaring, hvarefter de skyndsamt skola föredragas och afgöras i Högsta domstolen.

Mandattid: Representanten väljes för en tid af nio år.

Andra Kammaren.

Rösträtt: Röstberättigad är enhvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man, hvilken eger fastighet till minst 1,000 kronors taxeringsvärde eller erlägger bevilling för minst 800 kronors uppskattad årlig inkomst.

Då rösträtten vid val till Andra Kammaren sålunda är bunden vid vilkoret om att den röstegande äfven skall vara *kommunalt* röstberättigad, hänvisas till bestämmelserna om kommunal rösträtt under rubriken: Stadsfullmäktigevalen, samt till resumén rörande valen till Andra Kammaren.

Valbarhet: Valbar är enhver politiskt röstberättigad, som fyllt 25 år och minst ett år före valet varit bosatt och egt rösträtt i hufvudstaden.

Den, som låtit uppställa sig som kandidat i någon af hufvudstadens fem kretsar, behöfver ej vara bosatt och mantalsskrifven i kretsen.

Valsätt: Valet sker direkt, hvar röstberättigad har en röst, rösträtten kan ej öfverlåtas å annan person. Valet sker med slutna sedlar. Valförrättare är magistraten.

Valkretsar: För valet är hufvudstaden indelad i *fem* valkretsar. Kretsarnes *gränser* — se bilaga I!

Hvar krets väljer fyra representanter utom 3:dje och 4:de kretsarne, hvilka välja fem.

Öfverklagande af val: Protokollsutdrag öfver valförrättningen skall till klaganden af magistraten utlämnas senast inom två dagar sedan klaganden det begärt. Senast inom åtta dagar efter valförrättningen skola besvären vara inlämnade till Öfverståthållareämbetet, som en kort tid utställer besvären till förklaring och innan utgången af nästa dag, efter det förklaringstiden utlupit, utfärdar utslag i målet.

Besvär öfver Öfverståthållareämbetets utslag ställas till Konungen och inlämnas senast inom 8 dagar till Öfverståthållareämbetet, som ofördröjligen insänder dem till afgörande i Högsta domstolen.

Mandattid: Representant väljes för nästföljande treåriga valperiod, från 1 januari nästföljande år räknad.

Gemensamma bestämmelser för valen till Riksdagens Kamrar.

Riksdagsmannaskap kan ej utöfvas af

- 1) den som står under förmynderskap;
- 2) den, som gjort konkurs och som ej kan visa, att han är fri från deras kraf;
- 3) den, som för vanfräjdande brott är stäld under åtal eller blifvit för sådant brott dömd eller under framtiden stäld;

4) den, som är förlustig medborgerligt förtroende eller förklarats ovärdig inför rätta föra andras talan;

5) den, som vid riksdagsmannaval sökt värfva röster med pänningar eller gåfvor eller mot vedergällning afgifvit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten.

Resumé.

När är jag röstberättigad vid val till Andra Kammaren?

1) När jag är svensk, manlig medborgare.

2) När jag fyllt 21 år.

3) När jag ej står under annans husbondevälde, d. v. s. ej innehar tjänst eller anställning, som faller under tjänstehjónsstadgans bestämmelser, när jag är välfrejdad, ej gjort konkurs eller kan visa, att jag från borgenärens kraf är fri.

4) När jag är upptaxerad för 800 kronors inkomst af kapital eller arbete eller eger fastighet, taxerad till 1,000 kr.

5) När jag är röstberättigad i kommunens allmänna angelägenheter.

Detta är i korthet *Riksdagsordningens* bestämmelser.

Det sistnämnda vilkoret har emellertid visat sig vålla mycken missuppfattning, mycket bryderi och trassel, hvarför denna punkt må härnedan närmare utredas.

Då den politiska rösträtten är beroende af den kommunala rösträtten, blir densamma på grund af kommunalförordningarne bunden vid vilkoret om *inbetalda krono- och kommunalutskylder*. Härvid kommer äfven i betraktande den på olika orter alltefter vederbörande kommunalmyndigheters beslut varierande tid, efter hvilken utskylderna *afskrifvas*.

Inför detta utskyldsstreck kunna inträffa följande fall:

1) Jag är röstberättigad, när jag, för öfrigt uppfyllande röst-rättsvilkoren, har varit bosatt, varit mantalsskrifven och erlagt skatt i hufvudstaden *fem på hvarandra följande år*.

Exempel: För att vara röstberättigad 1902 fordras att ha erlagt skatt för åren 1897, 1898, 1899, 1900, 1901 och för kvartalen intill valdag.

Man lägge märke till, att skatten, som kvartalsvis erlägges under året, äro *föregående* års påförda utskylder och att afskrifning

ej sker, förrän året är slut. Fördenskull måste äfven det löpande årets kvartal klareras.

2) Jag är röstberättigad, när jag flyttar från en annan kommun och bosätter mig i Stockholm, om jag erlagt skatt i den kommun, hvarifrån jag flyttar, beroende för öfrigt på *den afskrifningstid, som där är gällande*, och om jag erlagt skatt till Stockholms kommun för det första år jag där är mantalsskrifven och upptaxerad.

Exempel: För att vara röstberättigad 1902 under ofvannämnda förutsättning måste jag vara mantalsskrifven och upptaxerad 1901 och under detta år ha erlagt skatt; vara mantalsskrifven och upptaxerad 1902 och under detta år ha erlagt skatt alla kvartal intill valdag.

Jag är däremot *icke* röstberättigad 1902 i Stockholm, om jag bosätter mig där *under loppet* af 1901, ty i så fall blir jag icke under det året mantalsskrifven och upptaxerad i hufvudstaden, utan har att, för att bevara min rösträtt, se till att mina utskylder bli erlagda i den kommun, hvarifrån jag flyttar.

Obs! Besvär öfver påförd bevilning skola ingifvas viss dag i september, som offentligt delgifves af Öfverståhållareämbetet, och ställas till *Stockholms Stads pröfningsnämnd*.

Stadsfullmäktigevalen.

Rösträtt: Röstberättigad är enhvar mantalsskrifven medlem af kommunen, hvilken erlagt påförd bevilning för fast egendom eller inkomst af kapital eller arbete.

Enhvar röstberättigad eger en röst för hvarje hel kronas bevilning. Dock eger ingen högre antal röster än som svarar mot en femtiondedel af valkretsens hela röstetal efter röstlängden eller i intet fall flera röster än som svarar emot bevilningen för 10,000 kronors inkomst af kapital eller arbete.

Ej röstberättigad är den, som ej råder öfver sig och sin egendom, som står under annans husbondevälde, som gjort konkurs och ej visat att han är fri från sina borgenärers kraf, som är åtalad eller dömd för nesligt brott, som förklarats medborgerligt förtroende för-

lustig eller ovärdig att införa rätta föra annans talan samt den, som häftar för *obetalda kommunalutskylder*.

Röstlängder: Med ledning af taxeringslängden, sedan denna blifvit af pröfningskomitén granskad, upprättar magistraten hvarvt år särskild röstlängd för hvarje valkrets.

Minst 8 dagar skola dessa röstlängder å kungjordt ställe hållas tillgängliga för de röstegande.

Magistraten skall därefter utlysa sammanträde, där enhvar eger rätt ått mot röstlängd framställa anmärkningar och få desamma af magistraten pröfvade.

Öfver anmärkning, som rör någon vid nämnda sammanträde frånvarandes rätt, meddelar magistraten beslut å valdagen; dock skall uppgift om anmärkningens beskaffenhet ha varit två dagar förut i magistratens förmak anslagen.

Besvär öfver magistratens beslut skola ingifvas till Öfverståthållareämbetet senast å fjortonde dagen före klockan tolf efter det klaganden af beslutet erhållit del.

Valbarhet: Endast kommunalt röstberättigad man, som uppnått 25 års ålder, kan till stadsfullmäktig väljas.

Valbarhet är ej inskränkt till den valkrets, där kandidaten är bosatt och mantalsskrifven.

Valkretsar: För valet är hufvudstaden indelad i fem valkretsar, hvilka bestämmas af magistraten. Se bilaga II!

Valsätt: Rösträtten utöfvas i den valkrets, där röstberättigad är mantalsskrifven.

Röstning genom fullmakt är tillåten. Dock får ingen på grund af fullmakt rösta för mer än *en* röstberättigad och i samma valkrets, där den röstande själf är bosatt.

För omyndig röstar förmyndare.

För bolag må blott rösta en person, utsedd af bolaget eller dess styrelse.

Valet förrättas med slutna sedlar. Valförrättare är magistraten.

Tid för valet: Stadsfullmäktigeval förrättas i mars månad.

Mandattid: Stadsfullmäktig väljes för en tid af två år. Hvarje valkrets är representerad af 20 stadsfullmäktige. Hvarvt år afgår hälften.

Fyllnadsval: På stadsfullmäktige ankommer att hos magistraten anmäla eller icke anmäla fyllnadsval. Stadsfullmäktige kunna uppskjuta sådant val till nästa allmänna val, utom i det fall att tre eller flere ledigheter uppstå inom en och samma valkrets.

Överklagande af val: Härom gäller samma bestämmelse som för besvär öfver magistratens beslut rörande röstlängd.

Rörande *rösträttsvilkoren* se för öfrigt resumén angående rösträtten till Andra Kammaren!

Val af magistrat.

Hufvudstadens vid riksdagsmannaval röstberättigade innevånare äga rätt att till besättande af rådmans- och magistratssekreterareplatserna uppföra på förslag tre behöriga män.

Af dessa utnämner Konungen en.

Val af taxeringsnämder.

Rösträtt: Vid val af taxeringsnämnd gälla samma bestämmelser som vid val af stadsfullmäktige.

Tiden för valet fastställas af magistraten.

Vallokal är rådhuset.

Taxeringsnämndsdistrikt:

- Distrikt I:* Staden inom broarne, Riddarholmen, Strömsborg samt Kungsholms församling.
- » *II:* Klara församling.
 - » *III:* Jakobs och Johannes församlingar samt Skepps- och Kastellholmarne.
 - » *IV:* Adolf Fredriks församling.
 - » *V:* Östermalm och Djurgårdsstaden.
 - » *VI:* Maria församling.
 - » *VII:* Katarina församling.

Kyrkostämma.

Rösträtt: Rätt att deltaga i och rösta å kyrkostämma eger enhvar medlem af svenska kyrkan, som har rösträtt vid stadsfullmäktigeval, är mantalsskrifven i församlingen samt ej häftar för utskylder till kyrka och skola. Den, som anmält utträde ur kyrkan, är ej röstberättigad å kyrkostämma.

Rösträtten beräknas sålunda, att bevilling, icke öfverstigande åtta kronor, gifver en röst, bevilling för åtta till och med sexton kronor två röster o. s. v. med tillägg af en röst för hvart nytt åttatal kronor i bevilling. Dock eger ingen mer än 20 röster. Röstning med fullmakt är tillåten, dock ej för mer än en röstberättigad.

Röstlängder: Före 15 april hvarje år tillställes kyrkoherden i församlingen röstlängd af Öfverståthållareämbetet. I röstlängden skall den röstegandes hela röstetal inom församlingen vara å ett ställe utfördt. Röstlängd skall justeras å ordinarie kyrkostämma i maj månad. Förvärfvar någon därefter rösträtt inom församlingen och styrker detta å kyrkostämma, införes han i röstlängden.

Omröstning verkställes öppet och efter upprop. Enkel pluralitet af de afgifna rösterna erfordras för beslut. Vid lika röstetal för olika meningar gäller den mening, som erhållit de flesta rösterna efter *hufvudtal*. Äro rösterna äfven då lika delade, är den mening beslut, som ordföranden biträder.

Ordinarie kyrkostämma hålles två gånger årligen, den ena före maj månads utgång för bestämmande af *församlingens utgifts- och inkomststat*, den andra före november månads utgång för *anställande af val*.

Kyrkoråd.

Ledamöterna i kyrkorådet (utom de till ledamotskap själfskrifna kyrkovärdarne) väljas å kyrkostämma till så stort antal som församlingen finner lämpligt.

Skoloråd.

Ledamöterna i skoloråd väljas likaledes å kyrkostämma till så stort antal som församlingen finner lämpligt. Dock må antalet, ordföranden inberäknad, ej understiga fem.

Kyrkofullmäktige.

A Kyrkostämma väljas för nästföljande år 50 kyrkofullmäktige och 30 suppleanter. Hvar församling väljer 7 fullmäktige och 4 suppleanter med undantag af Adolf Fredrik, som väljer resp. 5 och 3, samt Ulrika Eleonora resp. 3 och 3.

Gemensamma bestämmelser.

Ledamöterna i kyrkoråd och skolråd väljas för en tid af två år. I afseende å valbarhetsålder och allmän-medborgerliga kvalifikationer för ledamotskap gälla i öfrigt samma bestämmelser som för valbarhet till stadsfullmäktig eller riksdagsman.

Val af lekmannaombud vid kyrkomöte.

Hufvudstaden väljer ett ombud.

Valet sker indirekt genom elektorer. Hvar församling väljer å kyrkostämma en elektor.

Rösträtt eger enhvar å kyrkostämma röstberättigad man och kvinna och valbar är enhvar å kyrkostämma röstberättigad man.

Rösträtten är *lika*.

Prestval.

För prestval gälla samma bestämmelser som för rösträtt å kyrkostämma.

Kvinnors rösträtt.

Kvinna eger rösträtt:

- 1) Vid stadsfullmäktigeval.
- 2) Vid prestval.
- 3) Å kyrkostämma.

Bilaga I.

Valkretsarne för riksdagsmannaval och val af magistrat.

Första kretsen omfattar Nikolai och Katarina: 1, 12, 13, 14, 25 roten.

Gränser: Årstatorg — Torkel Knutsonsgatan till hörnet af Folkungagatan — Folkungagatan till hörnet af Timmermansgatan — Timmermansgatan fram till banlinien — banlinien fram till Maria Högbergsgata — Maria Högbergsgata fram till hörnet af Götgatan — Götgatan ut till hörnet af Hornsgatan, hvarifrån gränsen fortsätter i rak linie ned till Söder Mälarstrand.

Allt område på Södermalm *öster* om denna gräns tillhör första kretsen.

Andra kretsen omfattar Klara, Jakobs'- och Johannes' församlingar: 2, 3, 7, 8, 21 rotarne jämte Skepps- och Kastellholmarne.

Gränser: I *vester*: Bryggaregatan till hörnet af Vintervägen — Vintervägen till hörnet af Tunnelgatan (Norra bangården) — Tunnelgatan till hörnet af Malmskilnadsgatan — Malmskilnadsgatan till hörnet af Döbelnsgatan — Döbelnsgatan till hörnet af Odengatan — Odengatan till hörnet af Sveavägen (Sveabron) — Sveavägen ut till Sveaplanen.

Mot *Östermalm* bildar Birger-Jarls-gatan gräns i hela sin längd från Nybrohamnen inåt Norrmalm.

Tredje kretsen omfattar Adolf Fredriks församling och Kungsbroroten: 5, 6, 18, 22, 4 roten.

Gränser: Å *Norrmalm*: Allt område *vester* om de för andra kretsen angifna vester-gränserna.

På *Kungsholmen* (4:de roten): Kungsholmstorg till hörnet af Handverkaregatan — Handverkaregatan till hörnet af Agnegatan — Agnegatan ut till Klaraviken. Kungsholmen *öster* om denna gräns tillhör tredje kretsen.

Fjärde kretsen omfattar Hedvig Eleonora församling och Djurgården: 9, 10, 11, 20, 24 roten.

Gränser: Allt område *öster* om Birger Jarls-gatan jämte Djurgårdsstaden.

Femte kretsen omfattar Maria församling och Kronobergs-roten: 15, 16, 19, 17 23 roten.

Gränser: På *Södermalm*: Allt område *vester* om de för *första* kretsen angifna gränserna.

På *Kungsholmen* (17 och 23:dje rotarne): Allt område *vester* om *tredje* kretsens Kungsholmsgräns.

*Bilaga II.***Valkretsarne för val af stadsfullmäktige.**

Första kretsen omfattar Nikolai och Kungsholms församlingar samt Skepps- och Kastellholmarne: 1, 4, 17, 23, roten.

Gränser: Staden inom broarne samt Skepps- och Kastellholmarne och hela Kungsholmen.

Andra kretsen omfattar Klara och Johannes församlingar samt kvarteren Sparfven, Kåkenhusen och Polacken i Jakobs församling: 2, 3, 8, 21 roten.

Gränser: Bryggaregatan (från Klaraviken räknadt) till hörnet af Vintervägen — Vintervägen till hörnet af Tunnelgatan (Norra bangården) — Tunnelgatan till hörnet af Malmskilnadsgatan — Malmskilnadsgatan till hörnet af Lutternsgatan — Lutternsgatan fram till Stureplan — Birger Jarls-gatan till hörnet af Odengatan — Odengatan till hörnet af Sveavägen (Sveabron); Döbelns-gatan från hörnet af Odengatan fram till Malmskilnadsgatan och Oxtorget. Mot Östermalm utgöres gränsen af Birger Jarls-gatan (öfver Roslagstorg och Engelbredsplan) fram till Stureplan och hörnet af Lutternsgatan. Därifrån går gränsen vidare utefter Lutternsgatan till hörnet af Oxtorget och Malmskilnadsgatan — vidare Malmskilnadsgatan — Brunkebergstorg — Malmstorgsgatan — Gustaf Adolfs torg.

Tredje kretsen omfattar Jakobs och Adolf Fredriks församlingar: 7, 5, 6, 18, 22 roten.

Gränser: Gustaf Adolfs torg — Malmstorgsgatan till Brunkebergstorg — Brunkebergstorg — Malmskilnadsgatan till hörnet af Lutternsgatan — Lutternsgatan fram till Stureplan — därifrån Birger Jarls-gatan ut till Nybrohamnen (7:de roten).

Klara strand — Tunnelgatan till hörnet af Malmskilnadsgatan — Malmskilnadsgatan till hörnet af Döbelns-gatan — Döbelns-gatan

